

A munkavégzés és a munkakörnyezet egészségkárosító hatása. Faipar

Dr. Nagy Károly Jenő

osztályvezető

Országos Tisztifőorvosi Hivatal

Munkahigiénés és Foglalkozás-egészségügyi Főosztály

Munkahigiénés Osztály

E-mail cím: nagykaroly@omfi.hu

Telefonszám: +36 1 459 3060

A vizsgálatok célja annak elbírálása, hogy a munkavállaló, a tanuló:

1. munkavégzésből és a munkakörnyezetből eredő megterhelése által okozott igénybevétele
 - a) egészségét, testi illetve lelki épségét nem veszélyezteti-e,
 - b) nem befolyásolja-e egészségi állapotát kedvezőtlenül,
 - c) nem okozhatja-e utódai testi, szellemi, pszichés fejlődésének károsodását,
2. Esetleges idült betegsége vagy fogyatékosága a munkakör ellátása, illetőleg a szakma elsajátítása és gyakorlása során nem idéz-e elő **baleseti veszélyt**.
3. **Járványügyi szempontból nem veszélyeztet-e másokat.**
4. Amennyiben átmenetileg vagy véglegesen megváltozott munkaképességű, milyen munkakörben, milyen szakmában és milyen feltételek mellett foglalkoztatható állapotrosszabbodás veszélye nélkül.
5. Foglalkoztatható-e tovább jelenlegi munkakörében, illetve folytathatja-e tanulmányait.
6. Szenved-e olyan betegségben, amely miatt munkaköre ellátása során rendszeres foglalkozás-egészségügyi ellenőrzést igényel.
7. Külföldön történő munkavégzés esetén egészségi szempontból várhatóan alkalmas-e az adott országban a megjelölt szakmai feladat ellátására.

Fokozottan baleseti veszélyekkel járó munkakörök, tevékenységek

1.	Magasban végzett munka	
2.	Földalatti bányászati, kőolaj- és földgázbányászati mélyfúrási munkakörök	
3.	Tűz- és robbanásveszéllyel járó munkakörök	A 35/1996. (XII. 29.) BM rendelettel hatályba léptetett Országos Tűzvédelmi Szabályzat szerinti az „A” fokozottan tűz- és robbanásveszélyes, a „B” tűz- és robbanásveszélyes és a „C” tűzveszélyes osztályba tartozó létesítményben, helyiségben végzett tevékenységek, valamint a vállalati „tűzvédelmi utasítás”-ban meghatározott munkakörök: az ipari robbantóanyagok gyártásával, tárolásával, szállításával és felhasználásával kapcsolatos tevékenységek
4.	Villamosüzemi munkakörök	A vonatkozó külön előírás (MSZ 1585), erősáramú üzemi szabályzat alapján erősáramú villamos berendezéseken feszültség alatti, feszültség közelében és veszélyes közelségében végzett tevékenység.
5.	a) Feszültség alatti munkavégzéssel járó munkakörök (FAM)	Külön jogszabályban meghatározott tevékenység.
6.	b) Egyéb feszültség alatt végzett tevékenységek	
	Fegyveres biztonsági őrség, személy- és vagyonvédelmi tevékenység	
7.	Egyéb baleseti veszéllyel járó munkakörök	Mozgó munkaeszközök, munkaeszközök mozgó elemei, haladó (mozgó) termékek, alapanyagok, félkész és késztermékek mellett vagy közelében végzett munka

Faipari foglalkozások és néhány kapcsolódó, de máshová sorolt foglalkozás

7221 Famegmunkáló

7222 Faesztergályos

7223 Bútorasztalos

7224 Kárpitos

7225 Kádár, bogsnár

3114 Fa- és könnyűipari technikus

8125 Fafeldolgozó gép kezelője és gyártósor mellett dolgozó

8144 Papíripari alapanyagot gyártó gép kezelője

Fafeldolgozó gép kezelője és gyártósor mellett dolgozó

- Beállítja, kezeli, felügyeli és kiszolgálja a fűrészüzemek, illetve a sorozatgyártást végző más faipari üzemek technológiai gépsorait, berendezéseit.
- Feladatai: a gyártási technológia jól körülhatárolt részfeladatának (furnér préselése, pozdorjalap gyártása, csiszológép, körfűrész, szalagfűrész, gyalugép, faipari marógép, faipari fűrógép, faipari fogazógép, láncos fűrészgép, keretfűrészgép, rönkvágó- és hasító szalagfűrészgép, sík-és profilforgácsoló gép, esztergagép stb. -kezelés) elvégzése; a rábízott gépek, berendezések ápolása; a rábízott gépen szerszámcsere elvégzése; a gyártás során felmerülő egyszerűbb hibák elhárítása; a gyártási folyamat zavartalanságának biztosítása; a rábízott berendezések működésének felügyelete és a szükséges beavatkozások (sérült szerszámok cseréje, a fában lévő idegen anyagok, szögek eltávolítása, előtolási sebesség, hőadagolás, préselési idő megváltoztatása stb.) elvégzése; a megmunkálandó faanyag elhelyezése és rögzítése a gép tárgytartó asztalán; a berendezés beállítása, a próbadarab megmunkálása, szükség esetén a beállítás módosítása; a faanyag megmunkálása és a késztermék leszedése; a berendezésen lévő védőberendezések használata.
- Jellemző munkakörök: Ablakgyártó gépsor kezelője, Ajtógyártó gépsor kezelője, Bútoripari gép kezelője, Bútorlapszabász, Csiszológép-kezelő, Enyvezettlemezprés-vezető, Enyvfelhordógép-kezelő, Fa- és bútoripari gép kezelője, Fabrikett gyártósor-kezelő, Faforgácslap-gyártó, Faimpregnáló, Faipari csiszológép-kezelő, Faipari gyalugép-kezelő, Faipari gyári munkás, Famegmunkológép-beállító, Famegmunkológép-kezelő, Farostlemezgyári munkás, Furnérkészítő, Furnérozó, Furnérpréselő, Furnérprésvezető, Furnérvágó, Gatteros (fafűrészelő), Gépkezelő, fakezelés, Gépkezelő, farostlemezgyári, Gyufagyártó, Hossztoldó gépsor kezelő, Kéreghántológép-üzemeltető, Készparketta gyártósor kezelő, Ládaszegező, Ládatűzőgép-kezelő, Lamináltfa-készítő, Motorfűrész-kezelő, Öntőformakezelő, Parafamunkás, Parkettamunkás, Parketta-osztályozó, Préselő (farostlemezek és kartonpapírok), Ragasztó, Ragasztógyártó, Raklapgyártó, Raklapszögelő, Rakodólap gyártó gépsor kezelője, Rakodólapgyártó gép kezelője, Rönkvágó szalagfűrészgép kezelője, Sík- és profilforgácsológép kezelője, Szalagfűrész-kezelő, Szinterező (bútorgyártás), Tömbösítő gyártósor kezelő,

A faipari ágazatokat három fő tevékenységcsoport jellemzi:

- **alapanyag-, fűrészáru-, falemez-gyártás;**
- **épületasztalos-ipari termékek gyártása;**
- **bútorgyártás.**

A FA, MINT KÓROKI TÉNYEZŐ

- 40–50%-ban cellulóz, 15–25%-ban hemicellulóz rostokból áll, melyek közé lignifikáció során 15–30% lignin rakódik.
- Tartalmazhat még gyantát, zsírokat, olajokat, viaszt, csersavat, színes és ásványi anyagokat.
- A frissen vágott fa 20–50%-a, a levegőn szárított 10–20%-a víz.

A fa **biológiai hatásai** révén különböző tüneteket idézhet elő:

- jellegük az alkotóelemek – szénhidrogének, különböző policiklikus vegyületek – mennyiségétől és összetételétől függ.

1. **Ingerlő** hatások: bőrtünetek, kötőhártya-érintettség esetén könnyezés, kötőhártya-gyulladás ill. szaruhártya-gyulladás, légúti irritáció.
2. Különböző légzőszervi **allergiás megbetegedések** (allergiás rinitisz, allergiás asztma) és allergiás bőrbetegségek: allergiás bőrgyulladás, urticaria.
3. A fapor az előzőeken túl **rákkeltő hatású** is.
4. A fa kérgén lévő gombaspórák a tüdőbe jutva **allergiás alveolitiszt** is kiválthatnak.

Fapor (25/2000. (IX. 30.) EüM-SzCsM rendelet)

1.2.1. Szemcsés szerkezetű porok megengedett koncentrációi mg/m³-ben

	A	B	C
1	Megnevezés	Megengedett koncentráció, mg/m ³ -ben	
		Belélegezhető	Respirábilis
2	Talkum (azbesztmentes)		2
3	Kvarc		0,15
4	Krisztobalit		0,15
5	Tridimit		0,15
6	Fapor	5	
7	Egyéb inert porok*	10	6

Adobe Acrobat
Document

Biológiai hatásuk szerint a fákat 3 csoportra osztják:

1. mérgező vagy allergénként ható (pl. elefánttetűfa, puszpáng, tiszafa, francia kőrisfa, mahagóniafa);
2. biológiailag aktív (vörösfenyő, nyárfa, ébenfa, cédrusfélék);
3. biológiailag inert fák.

- **Fizikai kóroki tényezők**
 - Kedvezőtlen klímaviszonyok
 - Zajexpozíció
 - Rezgés expozíció
- **Biológiai tényezők**
 - Zoonosisok
- **Ergonómiai és pszichoszociális kockázatok**
 - Kézi tehermozgató
 - Kényszerített helyzet
 - Izoláció, karrier?

Kémiai kóroki tényezők

- Vegyi felületi kezelés – konzerválás – mártással-injektálással (féregirtó olajokkal, sókkal, gomba-és rovarölő szerekkel).
- A vegyületek széles skáláját alkalmazzák: kőszénkátrányolaj (vasúti talpfák átítatása), ásványi olajok, fémek: réz, cink, higany, krómsók (a króm VI is). Nem elhanyagolható mennyiségben használnak fel jelenleg is tetraklór-fenolt, pentaklór-fenolt, klórozott naftalinokat (aldrin, dieldrin), nitrovegyületet illetve szerves higanyvegyületeket.
- Szisztémás mérgezés, lokális hatások: a bőrfelületre, nyálkahártyákra jutva azok károsodását okozzák.

Bútorgyártás

- Bútorlapok gyártása esetén szintetikus ragasztóanyag, oldószer –expozíció (pl. kazeinenyv, karbamid-formaldehid, rezorcin, formaldehid, fenol-formaldehid):
- tartós, ismétlődő expozíció esetén, irritatív és/vagy szenzibilizáló tulajdonságuk miatt elsősorban a bőr és a légzőszervek idült betegségeit okozhatják.
- A csiszoló berendezések alkalmazása rendkívül finom szemcséjű por kibocsátásával jár, ami a bőr és a nyálkahártyák irritációját okozhatja.
- Egyes veszélyes anyagok (jellemzően keverékek komponensei) központi idegrendszeri depresszív hatása elméletileg jelentkezhethet, de akut hatással a jellemzően alacsony egyszeri dózisok és a munkakörnyezetben való felhígulás miatt nem kell számolni.
- Zajexpozíció
- Rezgés expozíció

A munkahelyek munkavédelmi követelményeinek minimális szintje

- A fűvédőszerket általában jól szellőztetett helyen, vagy a szabadban célszerű alkalmazni.
- Az üzemekben alkalmazott berendezéseket úgy kell megtervezni, telepíteni, védőeszközökkel ellátni, hogy a munkavállalók üzemszerű körülmények között ne érintkezhessenek a kilóccsanó folyadékkal, vagy annak párolgó gőzeit ne lélegezzék be.
- Az ilyen hatású anyagokkal dolgozóknak egyéni védőeszközöket biztosítani kell, melyeknek védeniük kell a teljes testfelületet (vízhatlan ruha, lábbeli, kesztyű),
- Gondoskodni kell a nyálkahártyák védelméről légzésvédő eszköz és védőszemüveg biztosításával.

A munkahelyek munkavédelmi követelményeinek minimális szintje

- A szociális létesítmények (mellékhelyiségek, öltözők, zuhanyzók, pihenőhelyek) kialakítása, megfelelősége.
- A felületkezelésre szolgáló vegyi anyagokat, keverékeket tartalmazó kádakat körbe kell keríteni és le kell fedni.
- A kémiai veszélytényezők egészségkárosító hatásainak kivédése érdekében megfelelő szellőztetésről a munkahelyeken gondoskodni kell, jelentős ebből a szempontból a helyi elszívás és/vagy negatív nyomás alatti fülkék használata kombinálva a megfelelő védőképességű, egyéni légzésvédők alkalmazásával.

KÖSZÖNÖM A FIGYELMET!